În ce privește obiceiurile, cele mai multe comunicări s-au axat pe obiceiurile legate de ciclul vieții. Foarte interesante prin caracterul inedit al materialului și modul original de interpretare au fost: „Funcția și structura pomenilor în satele Turnu-Ruieni și Marga (Sanda Larionescu); „Cu privire la obiceiurile de înmormîntare în zona Caraș-Severinului" (Mihai Dăncuș); „Obiceiuri de nuntă în satul Borlova" (Georgeta Lazăr); „Contribuții la cunoașterea obiceiurilor de familie și de peste an în comunele Marga, Bouțari și satul Bucova" (Elena Stoica) și altele.

De asemenea au mai fost prezentate cîteva comunicări neîncadrate complet în tematica celor două secții, însă destul de interesante prin problemele abordate și anume: „Semnificația cîtorva probleme de medicină populară românească" (Pompei Mureșan); „Elemente materiale ale unor obiceiuri și tradiții în scrierile lui Mihail Halici" (Alexandru Horvath); „Ion Vlad de la Marina — corespondență inedită și comentată" (Lia Stoica Vasilescu); „Unitate și modern în creația populară" (Eugenia Trifan și Natalia Puiu) și „Opincile de fier la români" (Ioan Drăgoescu).

După epuizarea programului de prezentare a comunicărilor, a fost organizată o masă rotundă de către ziarul județean „Flamura", în care specialiști de la principalele muzee din țară și de la Direcția muzeelor au fost invitați să-și spună părerea atît în legătură cu Sesiunea științifică de comunicări, prima sesiune de acest gen organizată în județul Caraș-Severin, cît și cu privire la acțiunile care se vor organiza în viitor pentru continuarea cercetărilor etnografice în județ, constituirea colecțiilor muzeale și altele.

Atît discuțiile pe marginea comunicărilor în cadrul celor două secții cît și cele de la masa rotundă au scos la iveală faptul că majoritatea comunicărilor, deși au abordat o tematică destul de variată, au purtat încă amprenta unui pronunțat caracter descriptiv, încercările de interpretare teoretică și de emitere a unor teze personale au fost încă destul de timide. Multe comunicări au tratat aspecte asemănătoare, mergînd pînă la poziții identice în problemele studiate. Mulți vorbitori au evidențiat caracterul eterogen, insuficiența unei concepții și metodologii de lucru unitare.

În cadrul mesei rotunde s-a subliniat necesitatea ca în organizarea viitoarelor sesiuni de comunicări să fie elaborată în prealabil o tematică generală su caracter orientativ, pe baza căreia să fie recomandate și principale criterii de organizare a acestor sesiuni, mai ales a celor cu caracter zonal și local.

Recomandările făcute și părerile exprimate nu au diminuat însă valoarea științifică și documentară a vastului material prezentat în comunicările din programul sesiunii.

În vederea publicării tuturor comunicărilor într-un volum special, s-a făcut recomandarea ca, pe lîngă completarea comunicărilor cu aparatul bibliografic și ilustrativ necesar, să se adauge, dacă este cazul, date suplimentare în vederea unei mai argumentate abordări științifice a temelor respective.

Gh. DINUȚĂ

EXPOZIȚIA „CAPODOPERE ALE EXPRESIONISMULUI"

În succesiunea unor expoziții de artă universală, organizate de muzee europene și găzduite în 1972 de Muzeul de artă al R.S. România, „Capodopere ale expresionismului" — manifestare pregătită și prezentată de Galeria de stat din Stuttgart — se înscrie ca un eveniment muzeistic prestigios. Pentru întîia dată în țara noastră, expresionismul german este introdus într-o selecție completă, unitară, susținută de un aparat științific riguros alcătuit. Ansamblul dă măsura valorii și semnificației acestui curent, scopul său intrinsec, prin modul în care a fost conceput: multitudinea aspectelor proprii expresionismului sînt redate într-o formă coerentă și echilibrată.

Rezolvarea expoziției se bazează pe calcul, fiecare element care o compune este organizat; dar este un calcul savant, imperceptibil, deschis, care înlesnește apropierea de operele de artă.

O sută cincizeci și una de lucrări, picturi și gravuri provenite din patrimoniul Galeriei de stat din Stuttgart, muzee și colecții particulare din R.F. a Germaniei, redau epopeea expresionismului în toată însemnătatea sa: anticonformism și protest social transpuse în forme puternice, acuzate; angajarea totală a artistului în exprimarea sensurilor epocii lui, în afirmarea unui ideal progresist de viață. Selecția este constituită din lucrările artiștilor care au format avangarda mișcării; sînt prezenți, cu excepția lui Wassily Kandinsky, toți cei care s-au situat în fruntea grupărilor artistice închegate, sau care, independent de ele, reprezintă deopotrivă expresionismul.

Se recunosc ideile care au animat artiștii de la „Brücke" („Podul"): revolta pasionată împotriva lucrurilor stabilite, dorința de distrugere a realității înșelătoare a existenței exterioare, situarea omului în centrul activității creatoare, mijloacele artistice folosite exprimînd acest scop. Artiștii grupării: Ernst Ludwig Kirchner, Erich Heckel, Karl Schmidt-Rottluff — întemeietorii ei — și Max Pechstein, Emil Nolde, Otto Mueller, care au aderat un timp la ea, figurează cu lucrări definitorii stilului lor și diferite sub raportul perioadelor și al tehnicilor, potrivite pentru a da imaginea personalității fiecăruia.

„Blaue Reiter" („Călărețul albastru") — continuator al tendințelor proprii creatorilor de la

https://biblioteca-digitala.ro

„Brücke", păstrează interesul față de subiectul operei de artă și adaugă preocuparea pentru forma adecvată conținutului expus. Promotorii săi reușesc să concretizeze identitatea între formă și spirit creator, cu alte cuvinte între imagine și voința de expresie.

Dintre personalitățile grupate în jurul mișcării, dintre inițiatori, în expoziție figurează Franz Marc cu gravuri din 1912—1914 și August Macke cu tabloul *Plimbare în pădure*, 1913, artiști a căror creație, curmată brusc în timpul primului război mondial, îmbină fervoarea elanului romantic cu năzuința spre o formă abstractă, concretizată și prin culoarea intensă, expresivă, care amintește de fauviști. Lyonel Feininger s-a dezvoltat pe o tendință cubistă, acuzat expresivă, în gravuri îndeosebi; piesele selecționate reflectă o dinamică interioară tradusă prin forme angulare, construite liniar.

Numele lui Paul Klee, prezent prin mai multe lucrări de pictură și gravură, se leagă deopotrivă de „Blaue Reiter", dar apropierea exprimă mai ales atracția pentru climatul artistic creat, comuniunea spirituală cu Kandinsky îndeosebi. După expoziția „Klee" din 1969 alcătuită cu lucrările colecției din Düsseldorf, selecția actuală, mai modestă, înlesnește cunoașterea modului în care s-a manifestat artistul ca gravor în litografie și acvaforte.

Un expresionist „izolat" este Christian Rohlfs, xilogravurile din 1910—1918 și compozițiile în tempera din 1928 și 1933, exprimă prin fervoarea culorii un temperament spontan, patetic.

Independent de grupările menționate, doi artiști, austriacul Oskar Kokoschka și germanul Max Beckmann sînt profund marcați de viziunea expresionistă. Din creația atît de generoasă a lui Kokoschka, lucrările aduse restituie ardoarea spiritului său dramatic, forța penetrației în psihologia personajelor portretizate. Virulența acuzațiilor social-critice ale lui Max Beckmann, expresia penetrantă și dură a personajelor lui se dezvăluie în gravuri și în picturile înfățișînd două portrete de o intensă densitate expresivă.

Lucrările lui Beckmann se înscriu în cea de-a treia tendință proprie expresionismului german, determinată de frămîntările politice și sociale ale timpului, războaie și crize economice; bogat reprezentată prin lucrările de grafică și pictură ale artiștilor grupării „Noua obiectivitate": Otto Dix și Georg Grosz, prin xilogravurile incisive ale sculptorului Ernst Barlach și prin gravurile din ciclurile antirăzboinice semnate de Käthe Kollwitz. Ansamblul reflectă realismul necruțător, amar pînă la cinism al acestor artiști, încrîncenați de ororile timpului lor; patosul expresionist culminează cu oglindirea dramatică a situației în condițiile nazismului.

În totalitate, expoziția este o panoramă a tuturor tendințelor expresioniste, egal reprezentate, exprimă punctul de vedere al gîndirii artistice contemporane asupra fenomenului.

Gen prioritar, în cadrul expresionismului, gravura — mijlocul artistic cel mai adecvat —, prin posibilitățile oferite de tehnică, constituie ansamblul principal, în măsură să ilustreze chiar singur întreaga mișcare. Corelată, pictura completează imaginea; selecția calitativă amplifică importanța sa și edifică asupra stilului particular al fiecărui artist.

Catalogul editat în limbile română și germană de un colectiv de specialiști de la Secția de grafică a Galeriei de stat din Stuttgart este o lucrare științifică amplă, accesibilă unui public diferențiat, impecabil realizată grafic.

Introducere documentată a expresionismului, expoziția Galeriei de stat din Stuttgart ar putea să însemne preludiul unor manifestări legate de cunoașterea acestui fenomen artistic original. De la prezentarea operelor din patrimoniul muzeelor și colecțiilor din țara noastră — unele fiind exemplare din tirajele unor gravuri expuse chiar în expoziția germană — și pînă la dezvăluirea ecoului pe care l-a avut această mișcare în arta românească, imaginea asupra expresionismului s-ar întregi cu elemente inedite.

Maria GRIGORESCU

SERI MUZEALE LA COLECȚIA DE ARTĂ ORIENTALĂ DIN BUCUREȘTI

În bogata gamă a manifestărilor științifice organizate de muzeele din București, serile muzeale ocupă un loc bine definit. Ele își propun să evoce, în ambianța sălilor de expoziție, aspecte legate de tematica muzeului, de activitatea unor personalități ale științei și artei, ale colecționarilor care prin strădanie și competență profesională au adunat timp de mai multe decenii roade ale minții și talentului uman. Adresîndu-se unui auditoriu larg, de cele mai multe ori alcătuit din specialiști, aceste manifestări ating un înalt nivel științific constituind veritabile prilejuri de dezbatere publică. Serile muzeale organizate timp de mai mulți ani la Colecția de artă comparată, la Muzeul C.I. și C. C. Nottara, la Muzeul Gh. Tattarescu, Muzeul G. Bacovia ș.a. sînt extrem de apreciate atît prin tematica abordată cît și prin competența conferențiarilor.

Inaugurată anul trecut, Colecția de artă orientală și-a propus în programul științific și cultural-educativ găzduirea cîtorva seri muzeale. Tematica lor este axată pe cunoașterea tradițiilor relații

https://biblioteca-digitala.ro